

Johannes Assuerus Ampzing Peter Lauremberg

D. Joannis Assveri Ampsingii Transisulani, Serenißimi Principis & Domini, Dn. Udalrici, Norwegiae haeredis ... Medicinae Professoris ordinarii, & Poliatri Rostochiensis: De Morborum Differentiis. Disputationes Du Ae Anniversariae, pro morbis similaribus Formae & Materiae astruendis potißimùm institutae. Quarum prior circa Morbi in genere considerati definitionem penè tota versatur. Alteramorborum species ad ultimam usq[ue] definiendo prosequitur. Prior methodo exhibita olim analyticâ (nunc verò ab authore reddita methodo syntheticâ) publicè disputata fuit Anno 1607. 24. Ian. in Auditorio maiore, Respondente Petro Laurenbergio, Rostochiensi

Rostochii: Pedanus, 1616

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn729695581>

Druck Freier Zugang

RU. med. 1616.

Johannes Stweni Ampsing, Praes.
Peter Laurenberg, Resp.

D. IOANNIS ASSVERI
AMPSINGII TRANSISULANI

Serenissimi Principis & Domini,

Dn. UDALRICI, Norvegiæ hæredis,
Ducis Holsatiæ, &c. Archicameri, Medicinæ Professoris
ordinarij, & Poliatri Rostochienfis

DE MORBORUM
DIFFERENTIIS.

DISPUTATIONES DUE AN-
*niversariæ, pro morbis similaribus Forma & Materia
struendis potissimum instituta.*

Quarum prior circa Morbi in genere conside-
rati definitionem penè tota versatur.

Alteramorborum species ad ultimam
usq; definiendo prosequitur.

*Prior methodo exhibitâ olim analyticâ (nunc verò ab autho-
re reddita methodo syntheticâ) publicè disputata fuit Anno 1607.
24. Jan. in Auditório majore,*

Respondente

PETRO LAURENBERGIO, Rostochienfi.

R O S T O C H I I

Excusa Typis Joachimi Pedani, Acad. Typ.

ANNO M. DC. XVI.

REPERISSIMO LEVITIKI

DE UDALRICO

Norvegicus, barba, Administrationi Episcopi

pa. Sveci, Ducis Holmiae, Sioimane & Lilla

medicis, Joannis Olssonii, W. Dainkenron, &c.

PLANTARUM, PERTINENTIA, IN

Medicinis, quibusdam, deo, & humanis, morbis

tam, generis, quos, morbos, & methodis, Toris, Lilla

is, appellat, hunc, in, modum, scribit, &c.

quod, nec, tam, cognis, modis, &, &c.

ter, in, hunc, modum, &c.

Ita, in, hunc, modum, &c.

quod, in, hunc, modum, &c.

Ita, in, hunc, modum, &c.

quod, in, hunc, modum, &c.

Ita, in, hunc, modum, &c.

quod, in, hunc, modum, &c.

Ita, in, hunc, modum, &c.

Et instrumentorum aptitudinem, tum illa etiam dispositio quæ est inter anima facultatem, partes Et partium ad agendum aptitudinem, non potest ad aliud predicamentum referri, quàm ad predicamentum Situs. Atq; hæc est illa Diathesis seu Constitutio, quæ in morbi Definitione pro Genere remoto posita est.

19. Si in hac Dispositione omnia Et singula ad agendum sint rectè Et ritè comparata; dicitur non tantum διάθεσις, sed etiam θιάθεσις bona seu secundum naturam, Et exurgit Sanitatis genus proximum, quod est θιάθεσις bona, seu θιάθεσις secundum naturam. Differentia enim generica, ut docent Logici, accedens ad genus remotum, constituit Genus proximum.

20. Hæc θιάθεσις bona, (quatenus bona) verè Et rectè à Medicis dicitur συμμετρία Et ἀρμονία. Bonitas ergò illa, seu συμμετρία accidit θιάθεσι, estq; nihil aliud quàm ipsa sanitas, reddens actiones bonas Et symmetricas.

21. Sin in dictâ Dispositione aut omnia, aut quedam non sint ad agendum rectè Et ritè comparata: dicitur non tantum Διάθεσις, sed etiam Διάθεσις mala seu præter naturam, Et exurgit Morbi Genus proximum, quod est Διάθεσις mala seu διάθεσις præternaturam.

22. Hæc διάθεσις mala, quatenus mala, verè Et rectè à Medicis dicitur ἀμετρία. Malitia ergò illa seu ἀμετρία accidit διάθεσι, estq; nihil aliud quàm ipse morbus, reddens actiones malas Et ametricas. Undè equidem liquet, quàm rectè morbus definiatur ἀμετρία.

23. Διάθεσις enim per se simpliciter considerata, nec bona est nec mala: sed διάθεσις bona est sanitas, διάθεσις verò mala morbus est.

24. Illa autem malitia seu præternaturalitas, seu ἀμετρία accidit διάθεσι vel vitio facultatis, vel vitio partium, vel deniq; vitio instrumentariæ aptitudinis.

25. Si vitio Facultatis $\alpha\mu\epsilon\lambda\epsilon\lambda\alpha$ accidat: tum vitatur
 dispositio $\alpha\delta\delta\upsilon\alpha\mu\upsilon\upsilon$, & hoc respectu exurgit Genus morbi Era-
 stianum, Morbus est Potentia præternaturalis, aut si malis
 Capivaccianum, Morbus est Impotentia. Porro ad vitia-
 tam dispositionem $\alpha\delta\delta\upsilon\alpha\mu\upsilon\upsilon$ explicandam, pertinent & Sym-
 ptomata Actionis læsa, maximè si eum gradum fuerint assecuta,
 ut $\kappa\alpha\theta' \epsilon\zeta\iota\upsilon$ dici mereantur. Qualia quidem sunt diuturni
 & pertinaces capitis dolores. Auditus, gravitas, surditas. Vi-
 sionis hebetudo, cæcitas. Gustus, Odoratus, Tactus, depravatio,
 diminutio, ablatio. Ipsorum etiam sensuum principum, Sensus
 communis, Ratiocinationis & Memoria oblesiones. V. g. Ima-
 ginatio depravata in Vertigine, Melancholiâ, Lycantropiâ:
 diminuta in Cataphorâ seu Comate: abolita in Caro & Cata-
 lepsi. Item Ratiocinatio depravata in Phrenitide & Maniâ: di-
 minuta in Fatuitate: abolita in Amentia. Deniq; memoria aba-
 lita in lethargo, & in Affectu qui peculiariter Memoria deperdi-
 ta appellatur, &c. Adde his ipsius etiam Motus depravatio-
 nem in Convulsione, Epilepsiâ, Claudicatione: Diminutionem in
 Incubo, Stupore, Tremore: Abolitionem in Apoplexia, Paralyfi
 & oris toriurâ. Audi hac & vide Lector, & mirare, Baculo
 angulistam meum non erubuisse scribere, ipsa $\pi\epsilon\gamma\iota\lambda\omega\mu\alpha\tau\alpha$
 & Qualitates mutatas in Habitu & permanentiâ se ponere
 quidem, at verò Symptomata Actionis læsa se ab Habitu &
 permanentiâ excludere. Quid si per classes decurram sympto-
 matum Actionis Vitalis? quid si per classes symptomatum A-
 ctionis Naturalis? Utiq; dicendi non erit finis. Importet
 profectò istum hominem stupidum fatuum adeoq; et amentè pesti-
 mè dispositum & habituatum esse, tum in Logicâ, tum in arte
 Medicâ, quæ sic de dispositione & Habitu, & sic de symptoma-
 tis Actionis læsa scribit & loquitur, idq; non alio consilio,
 quàm ut equivocationem generis introducat inter
 morbum & symptomata. Cur autem $\pi\epsilon\gamma\iota\lambda\omega\mu\alpha\tau\alpha$ iste sordidi-
 daster

Chymiaſter, à petre nautâ, è ſētīnâ, ni fallor, hauſtus, tãto dignetur hono-
re, vix intelligo, niſi quod cenſeat horũ ſecreta ad Chryſopæã perti-
nere, in quibus quidem Secretis tantũ profecit iſte Chymiaſter, ut
conſenſo tandem Antimonij curru triumphali, ſcribat. Qui
aurum novit deſtruere ita, ut ampliũ non ſit aurum:
ille ad maximum arcanum pervenit. Sed audiat ille
arcanus auri deſtructor, & τὸν περὶ τῶν μυστικῶν ſecretiſta dicam an
ſecretarius? audiat inquam doctiſſimum Scaligerum, qui ſcribit
Chryſopæorum fornaculas eſſe noctuas ad aucupia crume-
narum, à quibus aurum, quod poſtea pollicentur alijs,
ſibi captent priũs.

26. Quod ſi autem vitio partium à μετερίᾳ accidat
Ἀσθένει: tum vitiatur diſpoſitio καὶ τὸν. Ad vitiatam diſpoſitio-
nem καὶ τὸν declarandam, pertinent cauſa morbiſica tum conti-
nentes tum antecedentes, & morbi organici generaliter conſide-
rati, tum & ſymptomata qualitatis mutata, Imò & ipſa etiam
μετερίαι, quæ enucleanda meo Baculo-anguliſtæ relinquo.
In morbis autem ſimilaribus Ἀσθένει intelligere, quippe in rebus
intelligibilibus, difficile eſt, dicente Eraſto. Poſeſt tamen in
temperamento conſtituendo qualitatum ordo utcumq; mente
concupi.

27. Deniq; ſi vitio instrumentaria aptitudinis ἀπειρεσίᾳ
accidat: tum vitiatur diſpoſitio καὶ τὸν εἶδος.

28. Species hic pro numero ſubjectorum proximorum,
ſeu fundamentorum, quod Genus Philoſophi περὶ τὸν δεικνύον
appellant, multæ.

29. Primò enim ſi ἀπειρεσίᾳ oriatur vitio temperamenti:
erit ratiõne ortus ſui conſtitutio morboſa ſeu morbus in Quali.

30. Secundò ſi ἀπειρεσίᾳ oriatur vitio Materia: erit
ratiõne ortus ſui morbus in Subſtantiâ.

31. Tertiò ſi ἀπειρεσίᾳ oriatur vitio Forma: erit ratiõne
ortus ſui morbus in Subſtantiâ.

A 3

Quar.

Galen. lib.
de Differ.
morb. cap.
8.

32. Quarto si à *metreja* oriatur vitio *Figura*: erit ratione ortus sui morbus in *Qvalli*.

33. Quinto si à *metreja* fiat culpa magnitudinis: erit ratione ortus sui morbus in *Qvanto*.

34. Sexto si à *metreja* fiat culpa numeri: erit ratione ortus sui morbus in *Qvanto*.

35. Septimo si à *metreja* initium ducat à vitio *Connexionis*: erit ratione initij sui morbus in *Situ*.

37. Octavo si à *metreja* oriatur à vitio unitatis: erit ratione ortus sui morbus in *Situ*.

38. Dixi quot modis à *metreja* accidat *Agdeni* seu *Constitutioni*: jam reliquum est ultimò locò, ut ipsius à *metrejas* accidentia quòq; commemorem.

39. Itaq; cum morbo cuilibet sue velut etates sint. & distincta tempora, nempe *Principium*, *Progressus*, *Vigor* & *Declinatio*: hinc ei accidit, ut modò dicatur *Morbus* $\alpha\delta'$ $\epsilon\zeta\upsilon$, modò verò *Morbus* $\alpha\delta'$ $\epsilon\zeta\upsilon$. Quomodo homini accidit, ut modò infans dicatur, modò puer, modò adolescens, modò juvenis, modò Vir, modò senex.

40. Non debet tamen hac à *metrejas* accidentalis differentia pro ipso morbi *Genere* usurpari. Ut ego sanè mirer *Morbi* genus *Agdeni* quæ *Constitutio* latinè verti debet, à quòquam *Medicorum* unquam fuisse relatam ad primam *Qualitatis* speciem.

41. Quod enim accidentalis differentia morbi est: quomodo *Genus* ejus sit. Quam meam argumentationem etsi scurriliter deriserit nuper *Distillatorculus* meus: confido tamen non defuturos homines tum *Logica* tum *Medicina* peritos, qui longè aliter de eà sint judicaturi. Est ea istius hominis petulantia, ut si quid dicas, quod ipsi minùs placeat: mox cum risu *Sardonio* hoc responsi feras, *Baculus* stat in angulo: Ergo *Pompejus* vincet. At qui responsum hoc non hominis docti est, sed

SERENISSIMO ILLUSTRISSI-
MOꝝ PRINCIPI AC DOMINO,

Dn. UDALRICO,

Norvegiæ hæredi: Administratori Episco-
pæ Swerinenfis: Duci Holsatiæ, Stormariæ & Dith-
marsiæ: Comiti in Oldenburch & Delmenhorst, &c.
Magnificentissimo Acad. Rost. CANCELLARIO;
Domino suo clementissimo.

Perardua, serenissime Princeps, in scho-
lis Medicorum agitatur quæstio, de eo simularium morbo-
rum genere, quos morbos Formæ, & morbos Totius substan-
tiæ appellant. fiuntq; tum quando causa quæpiam cœlestis oc-
cultæ, nec satis cognita mortalibus, aërem inficit: qui communi-
ter haustus morbum parit epidemium in ijs corporibus, quæ cum
illâ causâ cœlesti symbolum gerunt, & quorum natura proportio-
ne respondet elemento illarum stellarum, quæ causam ejusmodi,
radiationibus suis in aëre constituunt.

De eo etiam morborum simularium genere controvertitur,
qui à Fernelio morbi Materiæ appellantur: ab alijs verò perperam
& nullo judicio ad morbos organicos referuntur.

Materia certè digna mihi visa, in quâ & ipse me non nihil exerce-
rem: exhibitis duabus disputationibus de Morborum differentijs.

Placuit autem duas hæc disputationes Cels. T. nomini in-
scribere, duabus maximè de causis. Iob subjectæ materiæ excellen-
tiam, quæ jure quodam suo patronum postulare videbatur tam au-
gustum. 2. ut erga Cels. T. aliquid extaret gratitudinis meæ testi-
monium.

Suscipe Princeps serenissime laborem hunc meum vultu se-
reno, meq; Clientem tuum, solitâ gratiâ, favore & benevolentia
prosequere: frustra pollicem convertentibus Papæ Myxis, contra
quorum in cornu fœnum, tuâ fretus clementiâ, non habeam ma-
gnoperè opus Hecateum, quod ajunt, implorare Theagenis.

Cels. T. Client

JOANNES ASSVERUS Ampfingius.

Lectori S.

Scias velim Lector candide, duabus hisce disputationibus consilium mihi precipuum fuisse, doctrinam tradere morborum occultorum, quos alias morbos Forma, nonnunquam et morbos Totius substantie appellamus; tum praeterea et morbos similes Materia à classe arcere morborum organicorum. Id verò ut praestarem accuratius; universa doctrina de morborum differentijs percurrenda mihi fuit.

Priore itaq; disputatione Morbi in genere considerati definitionem (rem meherclè perarduam, et quàm, censente Erasmo, in universâ Medicinâ, non alia occurrit difficilior) edisserui methodo syntheticâ: ubi equidem non potui non, ipso cogente ordine docendi, complura subinde capita attingere, quorum tamen interim plenior tractatio in posteriorem disputationem esset differenda, idq; ni fallor, citra omne τωτολογίαι crimen. In posteriore deinceps disputatione morbum jam antea definitum resumpsi, indicataq; specios, ad ultimam usq; definiendo sum prosecutus.

Quo equidem in opere sicubi hallucinatus tibi videbor; de veniam quæso in re adedè difficili, et, quàm par est humanitate, erroris admone. Sin verò in plerisq; rem me acutè tetigisse aestimabis: age! fruerè sanè in hoc nostro labore, et favendo conatibus nostris calcare adde ad particulares etiam morbos, quod constituimus, consimili methodo deinceps pertractandos. Vale, ex Museo nostro Rostochy 18. Junij, 1616.

Ioan. Aff. Amplingius.

